

alliantie
burgerschap

Scholenpanels Burgerschap 2014-2018: *De onderzoeksresultaten*

Manja Coopmans & Anne Bert Dijkstra

Conferentie *Verder met burgerschap*
Utrecht, 6 februari 2019

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Scholenpanels Burgerschap

alliantie
burgerschap

Alliantie Burgerschap:

- Ontwikkeling burgerschapsonderwijs
- Evalueren ~ *wat werkt?*
- Zichtbaar maken uitkomsten

Scholenpanels Burgerschap

alliantie
burgerschap

Meten burgerschapscompetenties

- Burgerschapscompetenties leerlingen
Kennis | Houding | Vaardigheden ~ “*Burgerschapsmeten*”
- Leerlingen verschillen
- Scholen verschillen

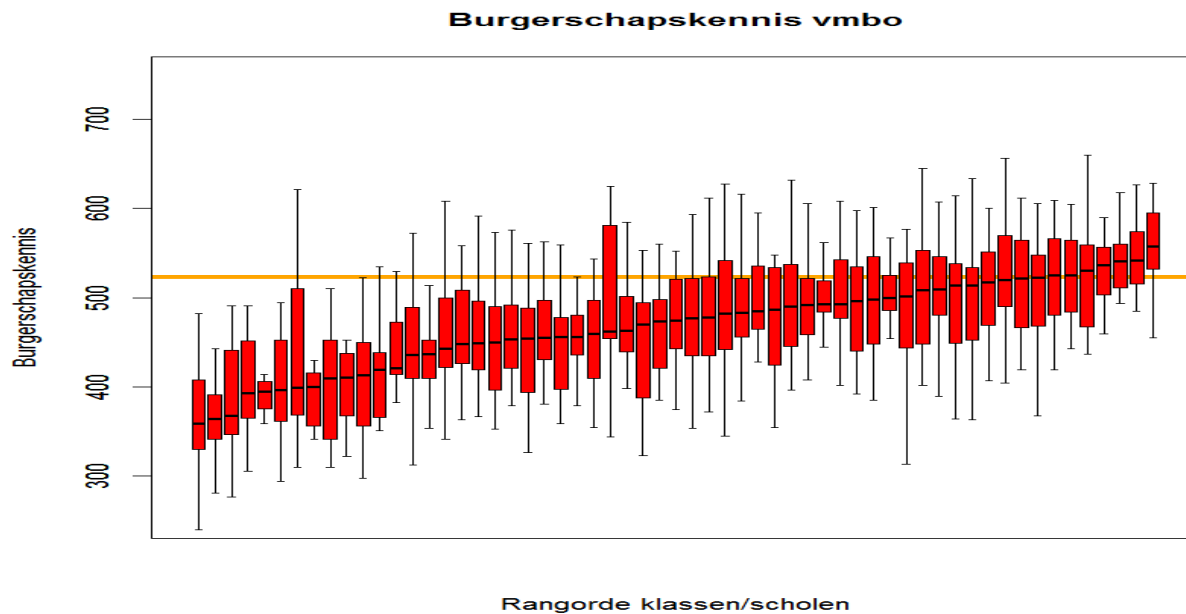

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Scholenpanels Burgerschap

alliantie
burgerschap

Scholen verschillen

Scholenpanels Burgerschap

alliantie
burgerschap

Waarom meten burgerschapscompetenties?

voor school

- Inzicht in resultaten (vergelijking, ontwikkeling)
- Inzicht in eigen situatie (ondersteuning schoolontwikkeling)

voor onderwijs

- Wat werkt?
- Landelijk beeld

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Scholenpanels Burgerschap

alliantie
burgerschap

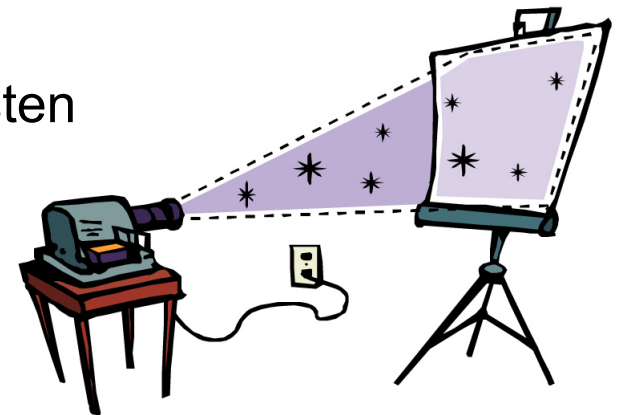
Scholenpanels Burgerschap:

- Groepen scholen meten burgerschap (po | vmbo | havo/vwo)
- Meerdere jaren, longitudinaal
- Jaarlijks schoolrapport
- Vandaag: totaalbeeld (...én start nieuwe metingen)

De onderzoeksresultaten

alliantie
burgerschap

- Wat hebben we gemeten?
- Wie deden er mee?
- Wat zijn de uitkomsten?
 - Kennis, houdingen, vaardigheden
 - Verschillen tussen leerlingen
 - Burgerschapsonderwijs
 - Onderwijs versus onderwijsuitkomsten
- Hoe gaan we nu verder?

Wat hebben we gemeten?

alliantie
burgerschap

Burgerschapskennis, houdingen, vaardigheden
(*burgerschapmeten.nl*)

COMPONENTEN ► SOCIALE TAKEN ▼	Kennis	Attitude	Vaardigheid	Reflectie	Gedrag
Democratisch handelen					
Maatschappelijk verantwoord handelen					
Omgaan met conflicten					
Omgaan met verschillen					

Wat hebben we gemeten?

alliantie
burgerschap

Burgerschapskennis, houdingen, vaardigheden

(*burgerschapmeten.nl*)

Hoe goed past een uitspraak bij jou?

Mensen moeten goed naar elkaar luisteren, ook al verschillen ze van mening
Als ik ruzie heb dan ... probeer ik de ander serieus te nemen

Hoe goed ben jij hier in?

In een discussie duidelijk maken wat je vindt
Bij een ruzie: een oplossing verzinnen waarmee iedereen tevreden is

Hoe vaak denk jij hierover na?

Gelijke rechten van mensen met een verschillende huidskleur
Achteraf bij ruzies: hoe de ruzie voorkomen had kunnen worden

Wat weet jij over democratie?

Een land wordt 'ondemocratisch' genoemd als...

- ☐ de politieke partijen kritiek hebben op elkaar
- ☐ de mensen hoge belastingen moeten betalen
- ☐ de mensen geen kritiek mogen hebben op de regering

Wie deden er mee?

alliantie
burgerschap

Schooljaar
2014/2015
2015/2016
2016/2017
2017/2018

Deelnemende groepen / klassen	
groep 7	groep 8
klas 1	klas 3
groep 7	groep 8
klas 2	(onderwijs)
groep 7	groep 8
klas 1	klas 3
groep 7	groep 8
klas 2	

Cohorten
po
po-cohort 1
po-cohort 2
po-cohort 3
po-cohort 4*
vo
vo-cohort 1
vo-cohort 2*

Wie deden er mee?

Leerlingaantallen

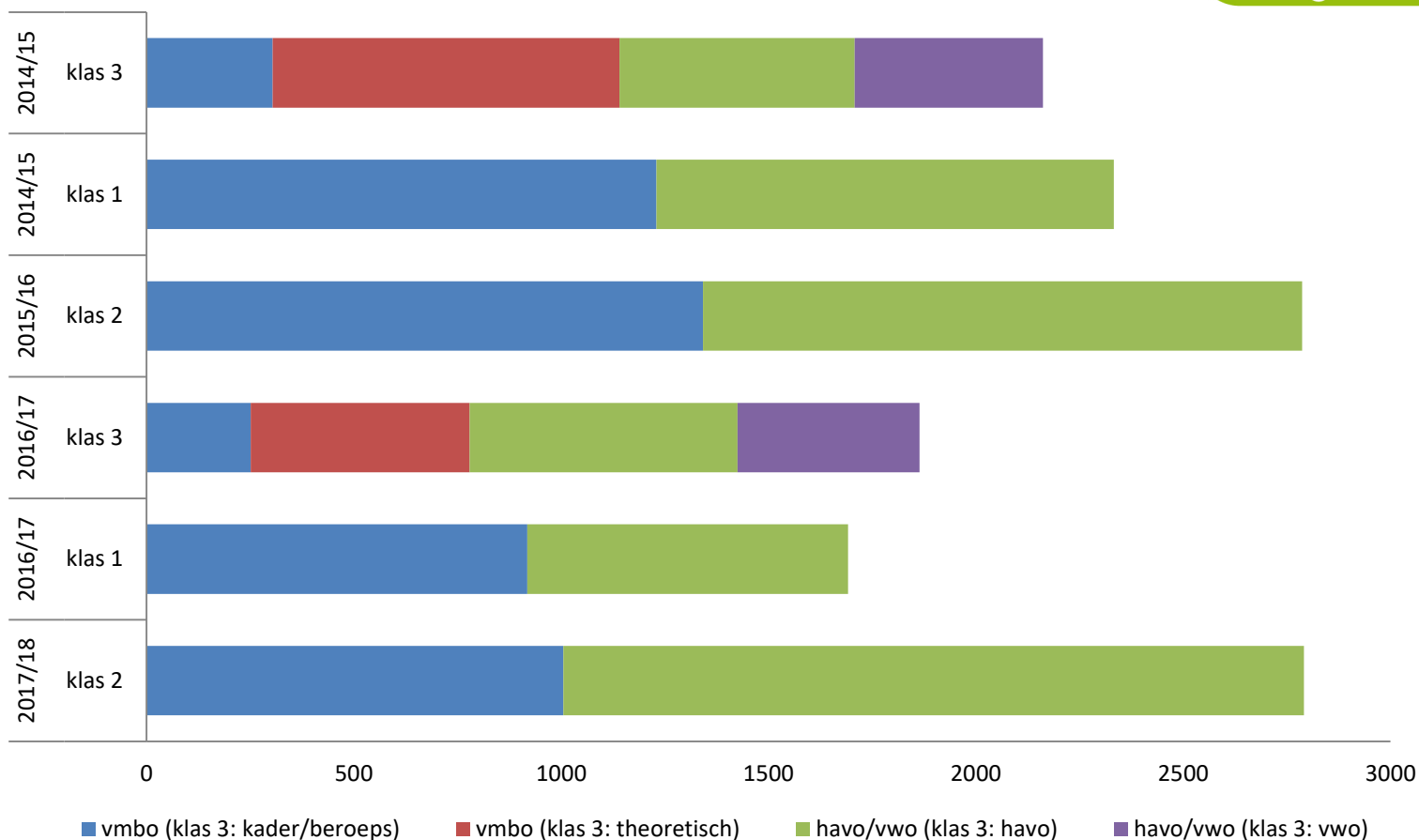
alliantie
burgerschap

Wie deden er mee?

Leerlingaantallen

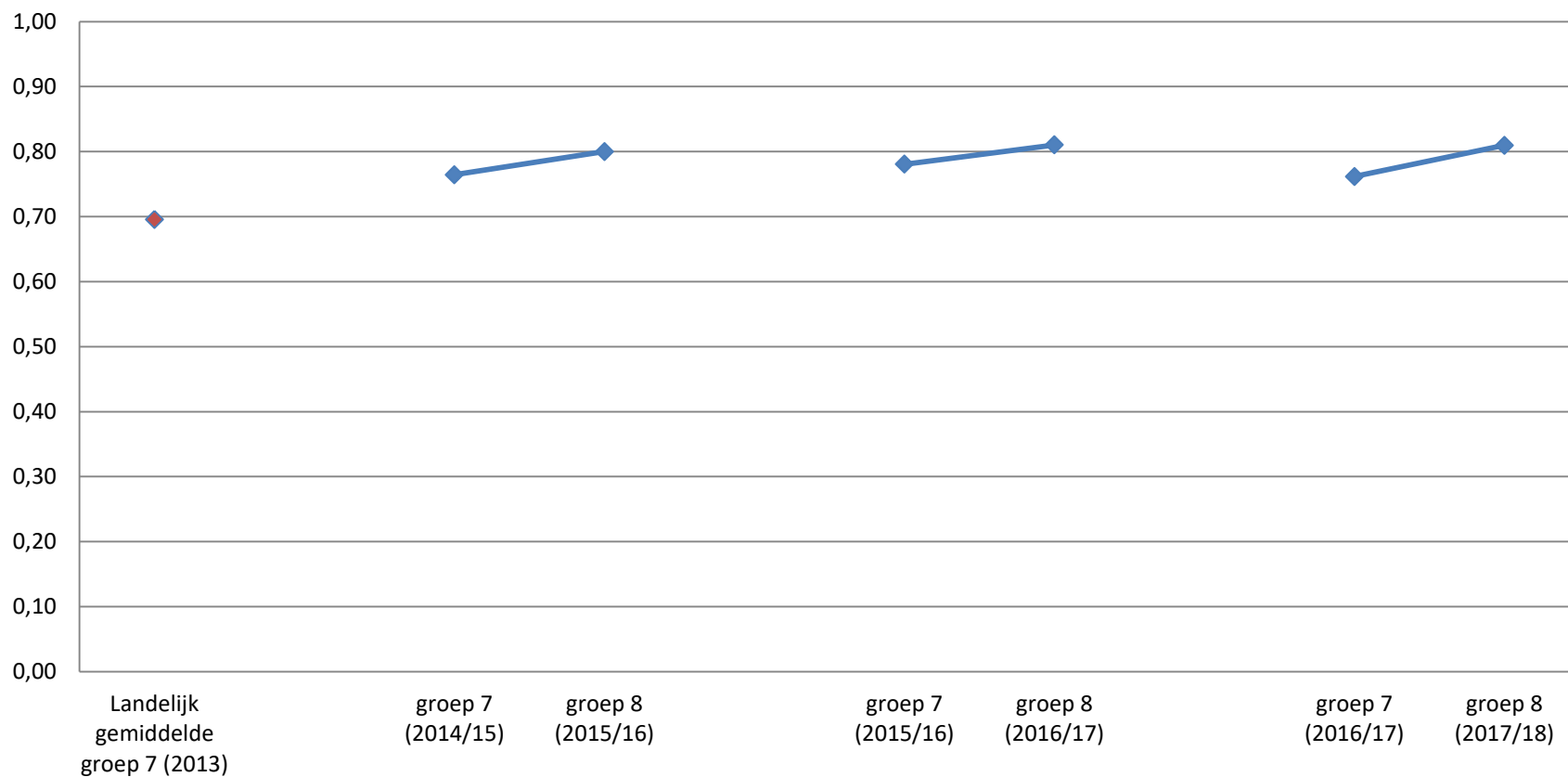
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – po

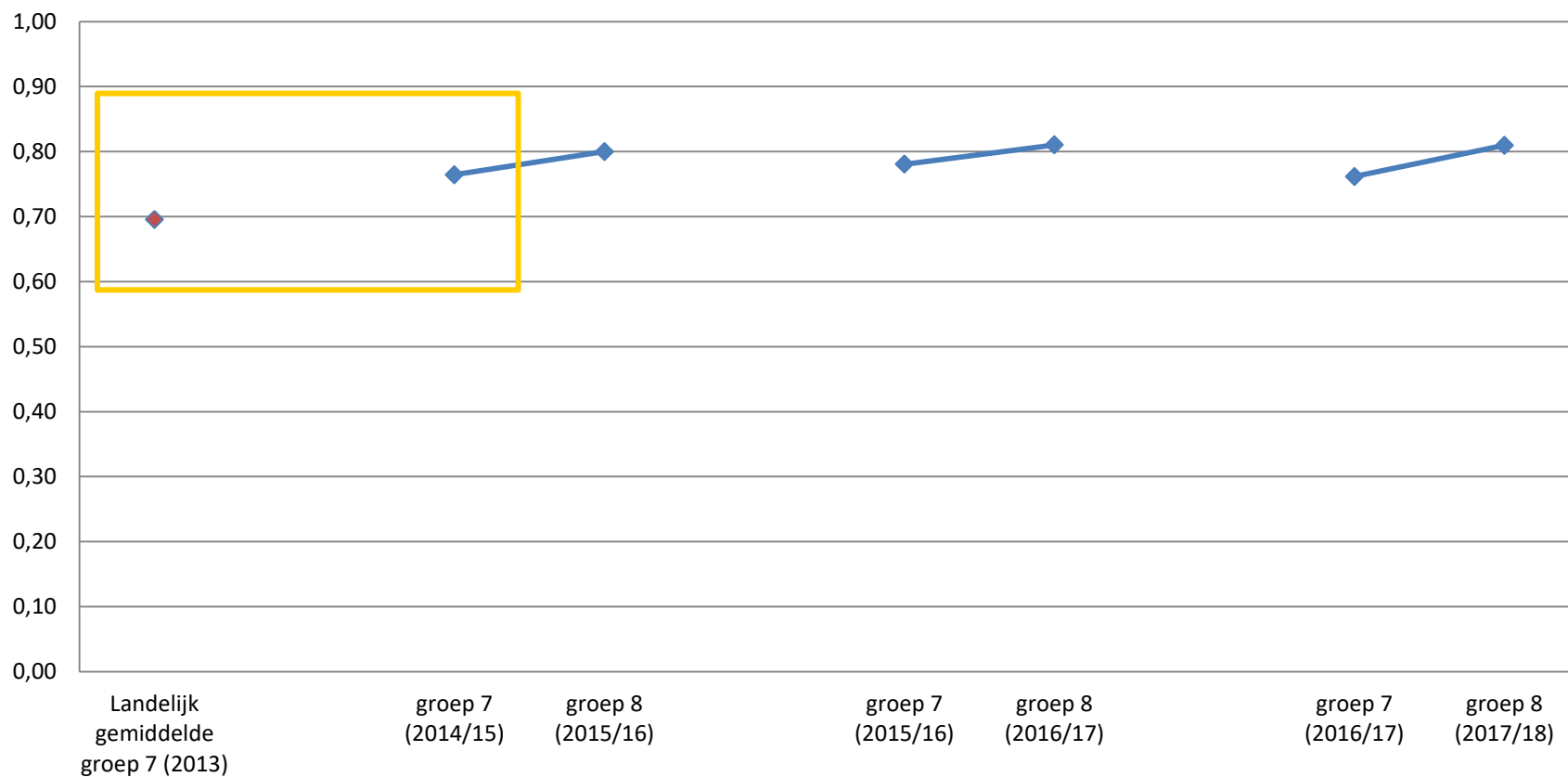
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – po

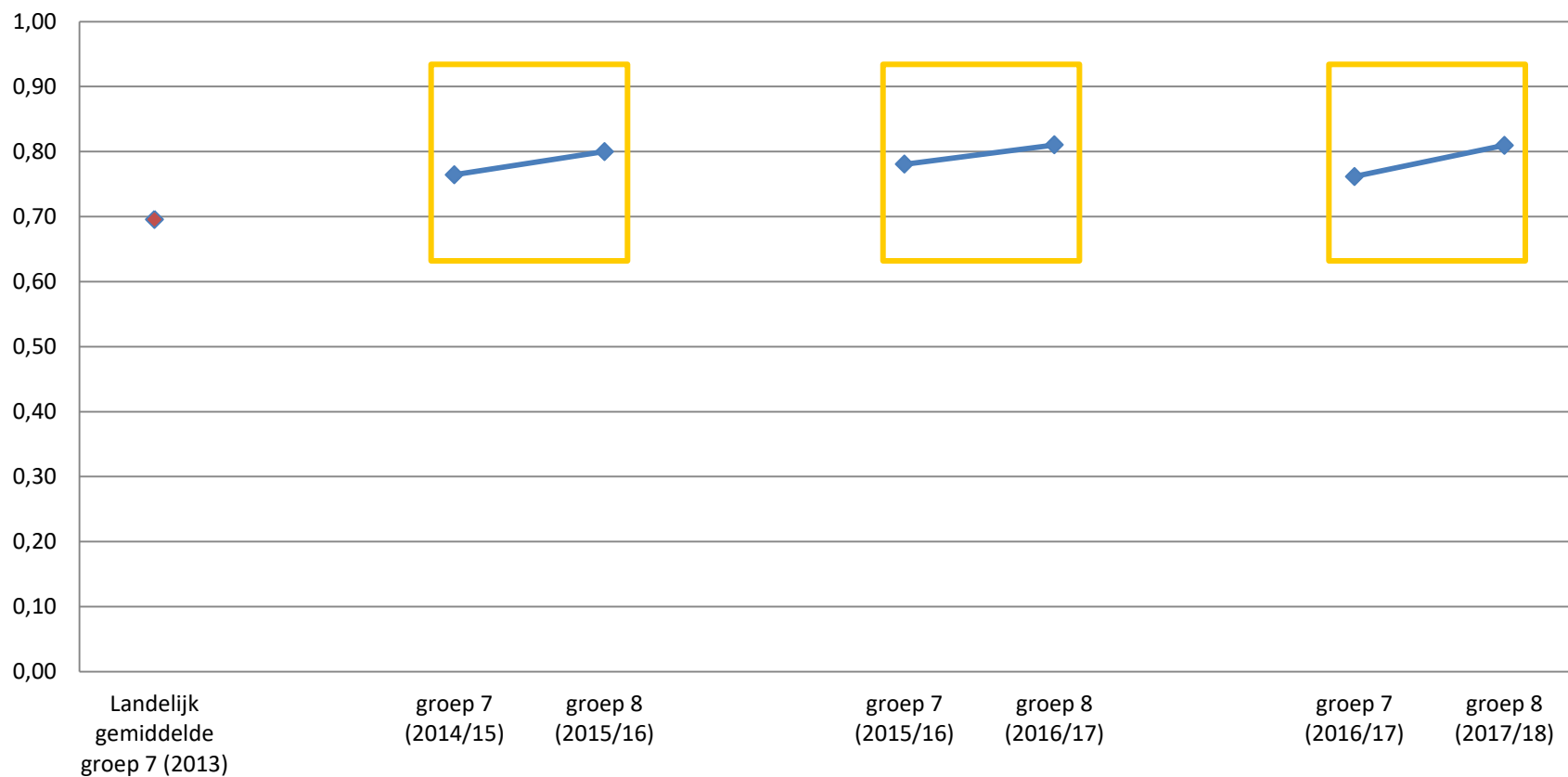
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – po

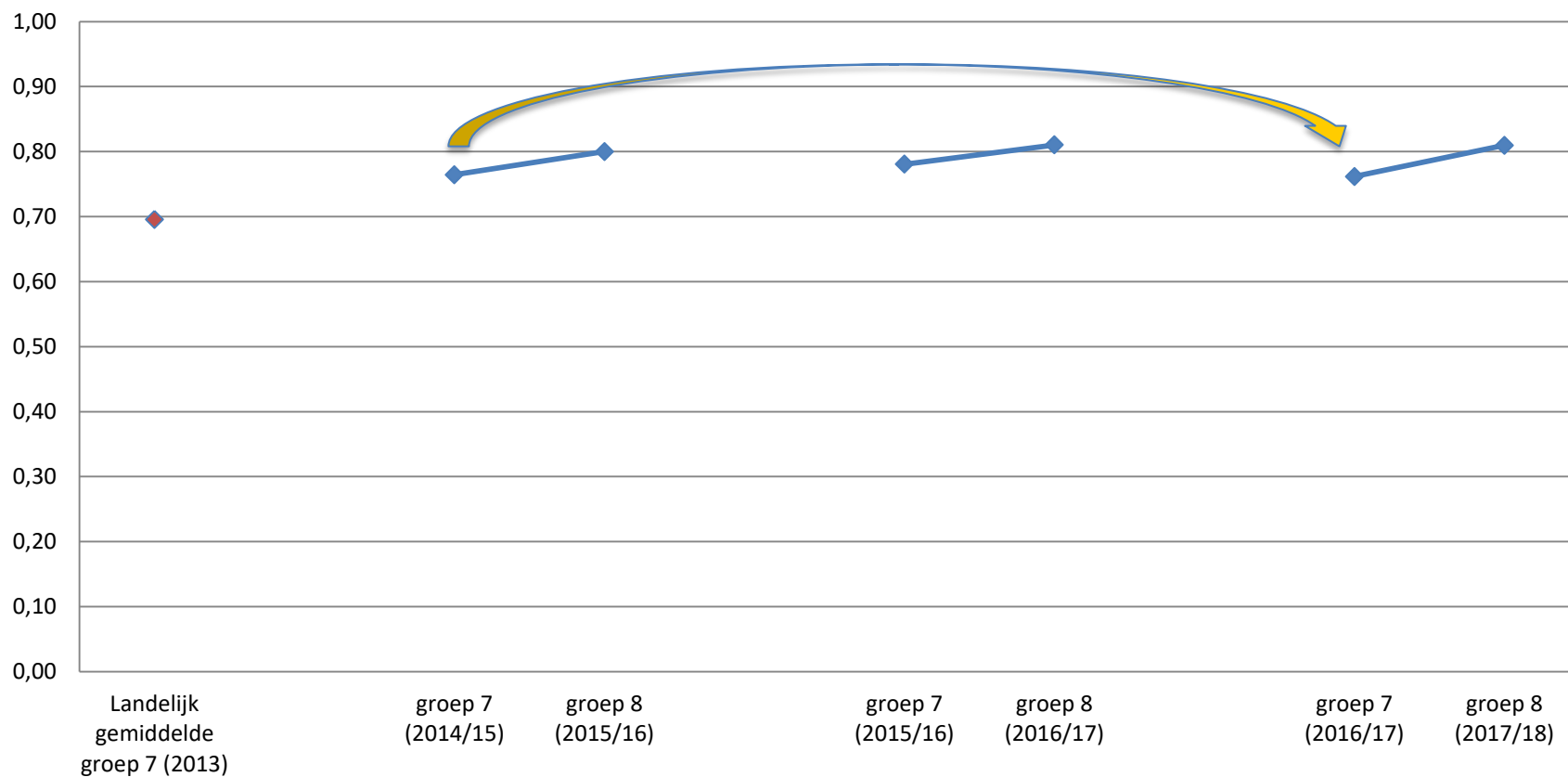
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – po

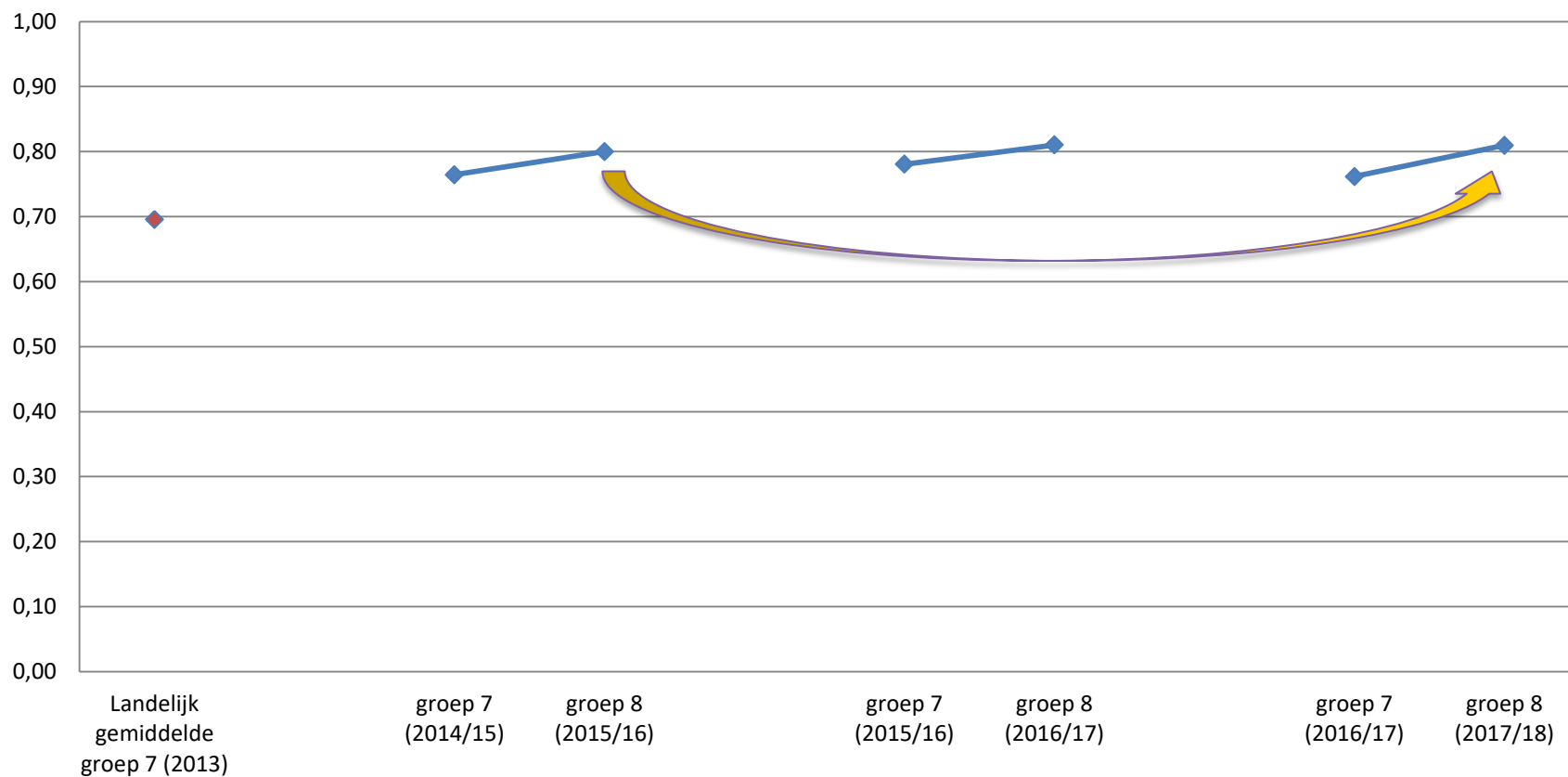
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – po

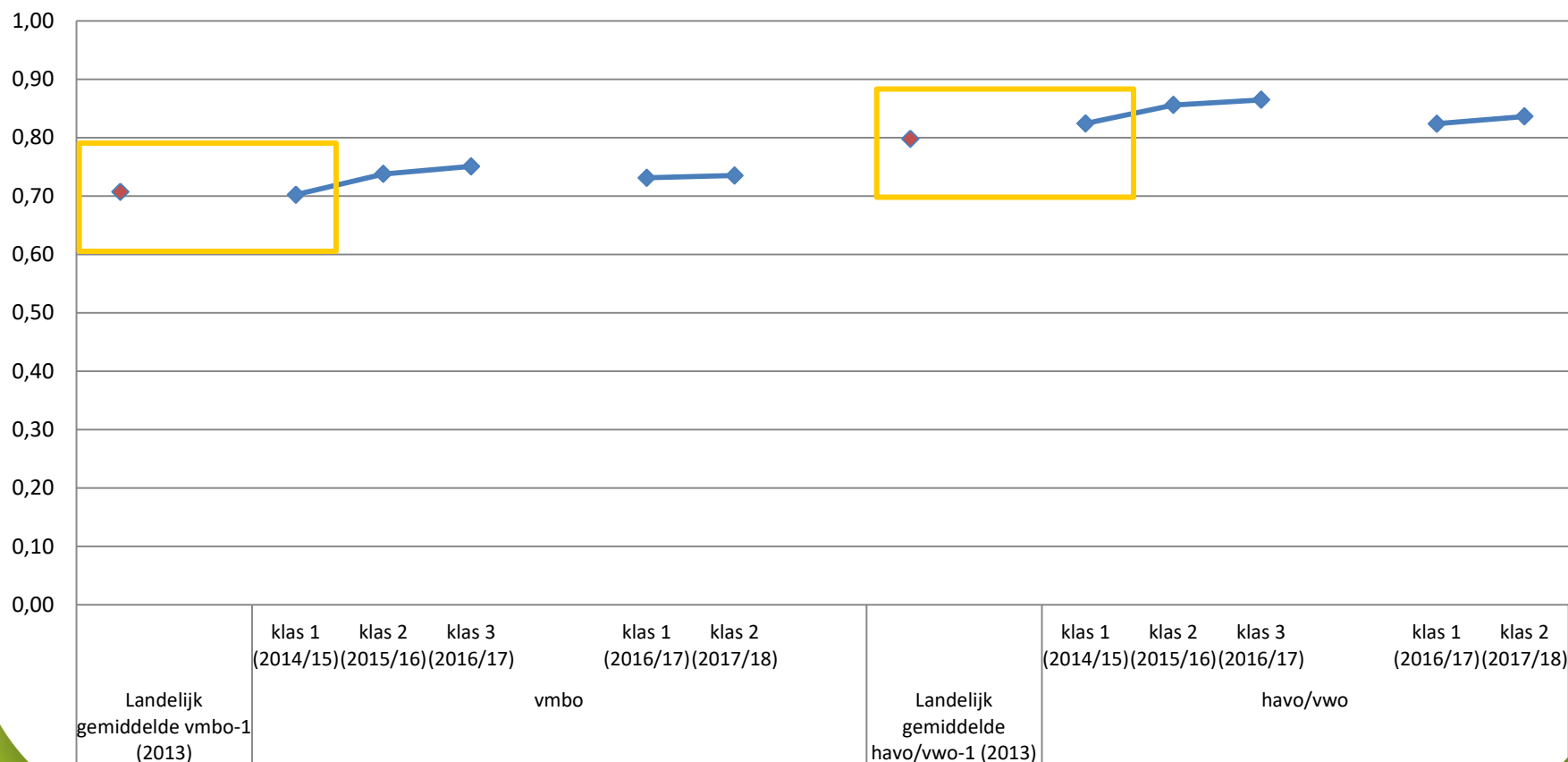
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – vo

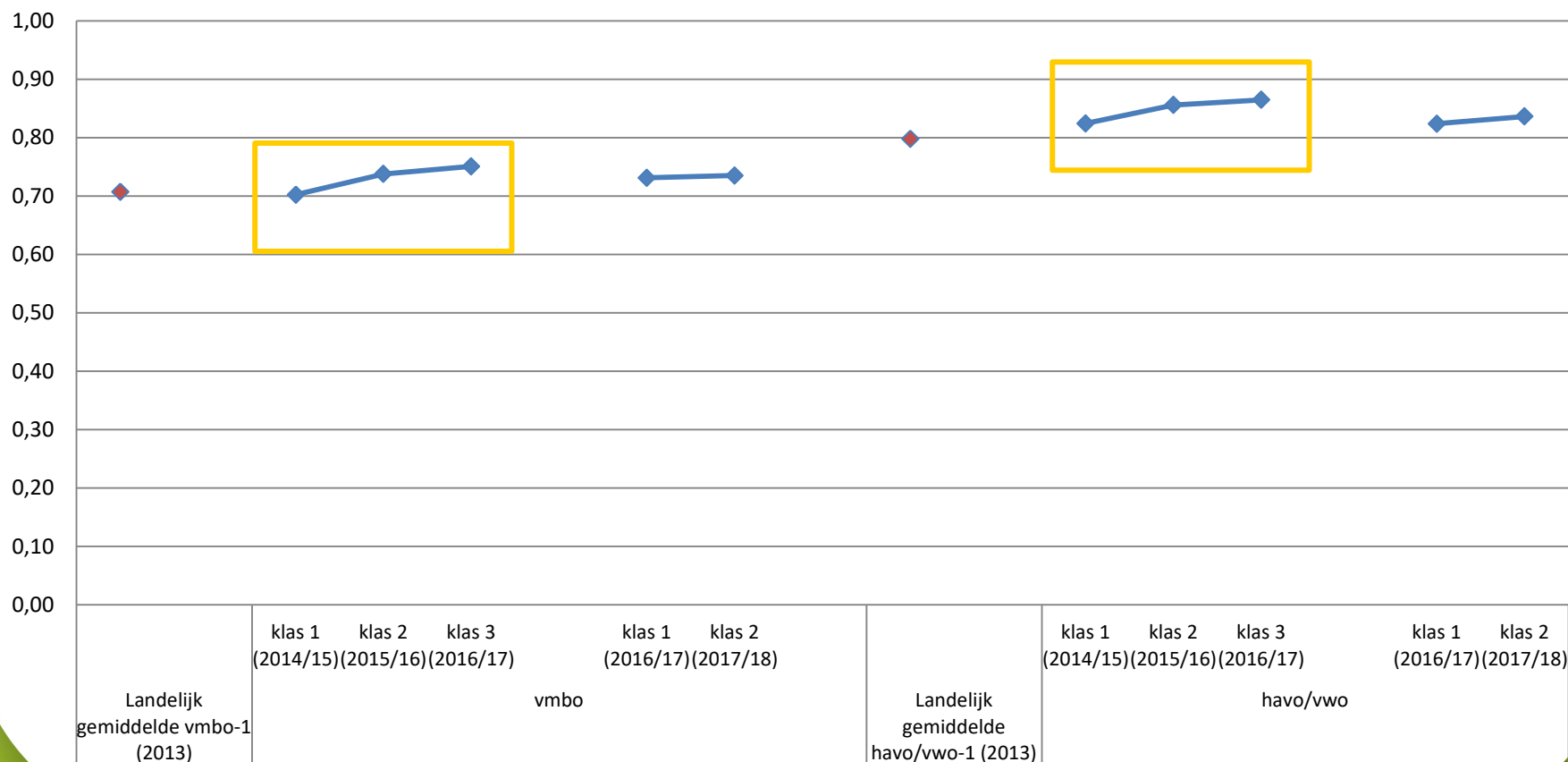
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – vo

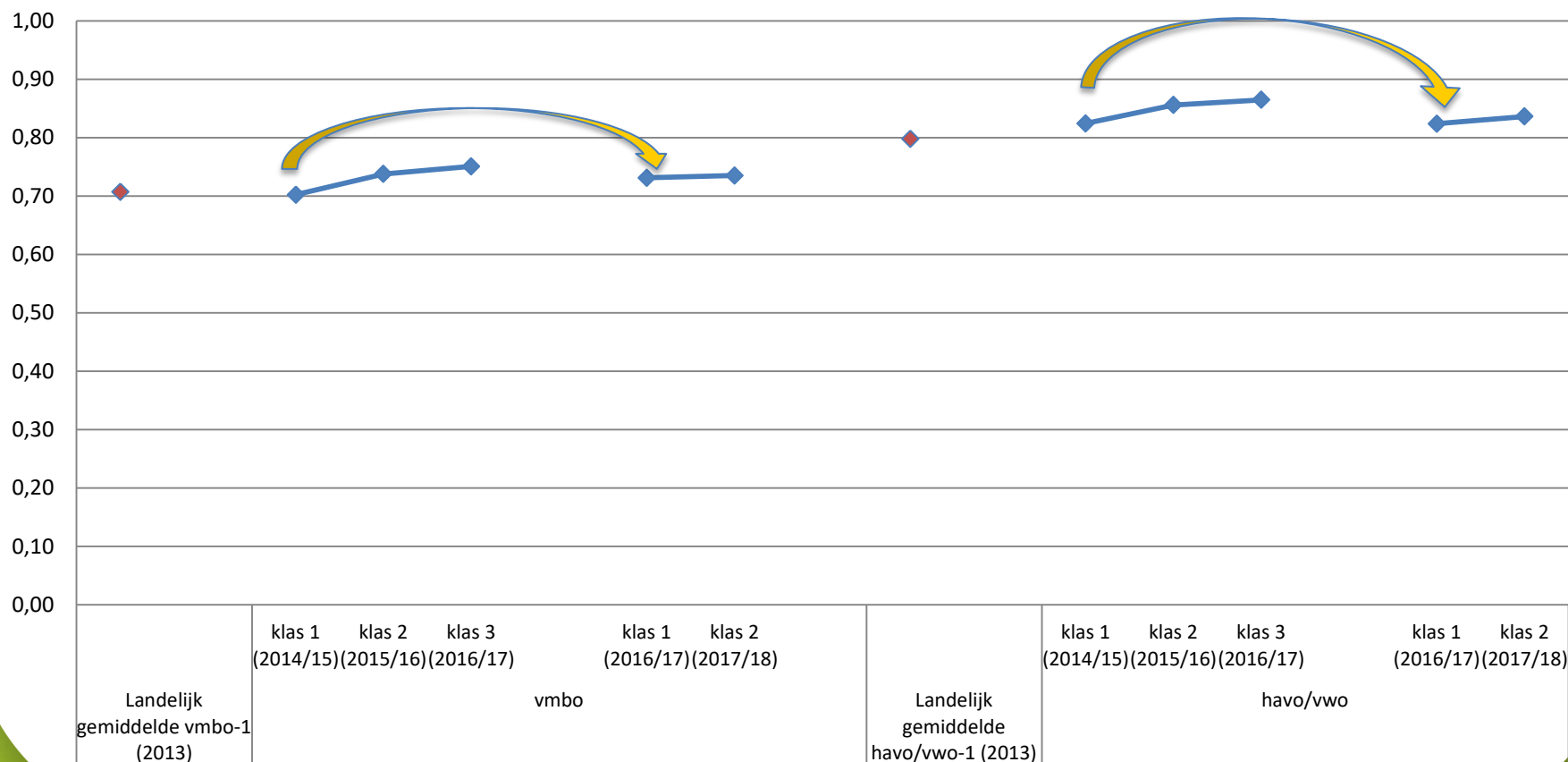
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – vo

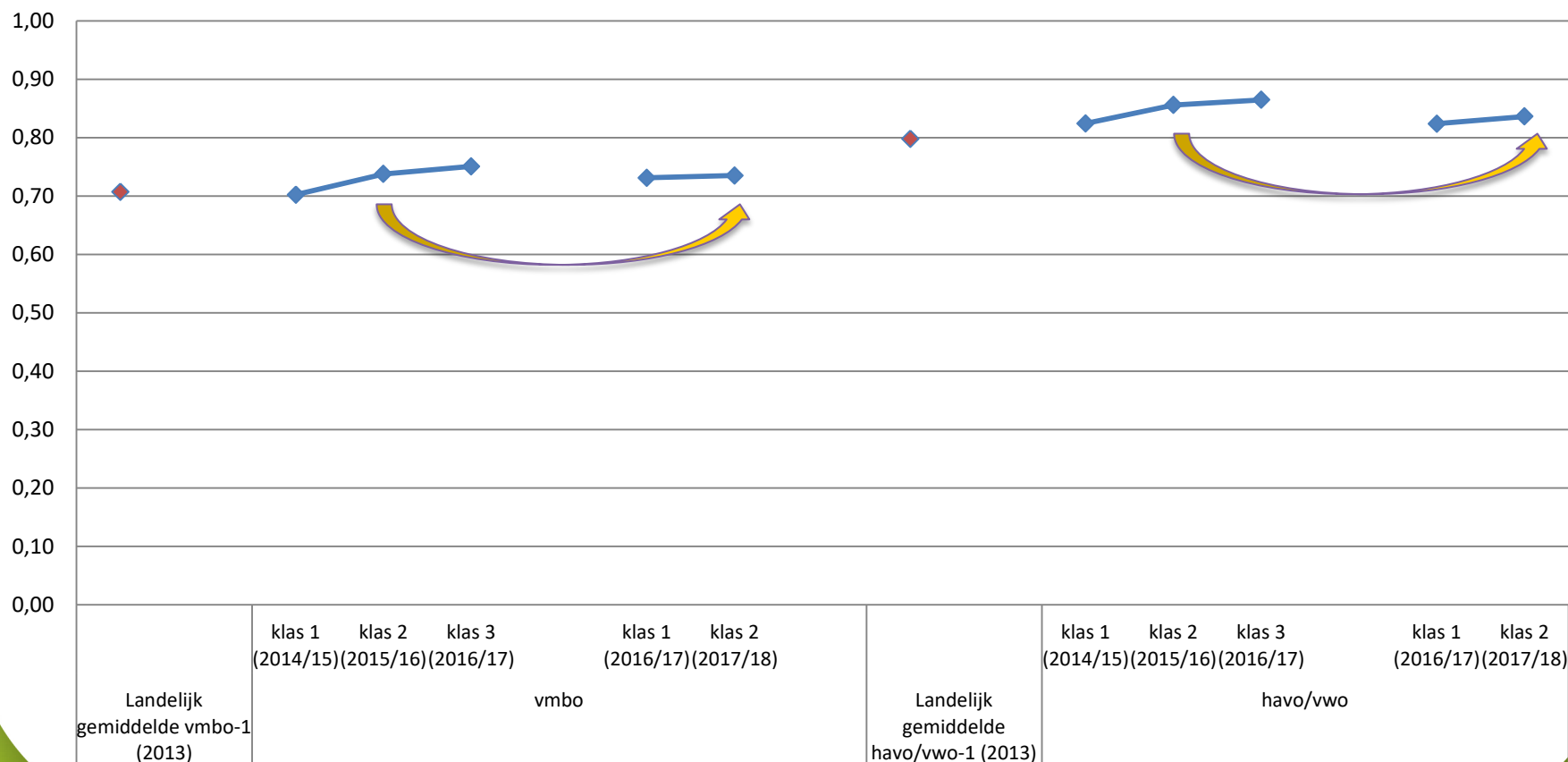
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Burgerschapskennis – vo

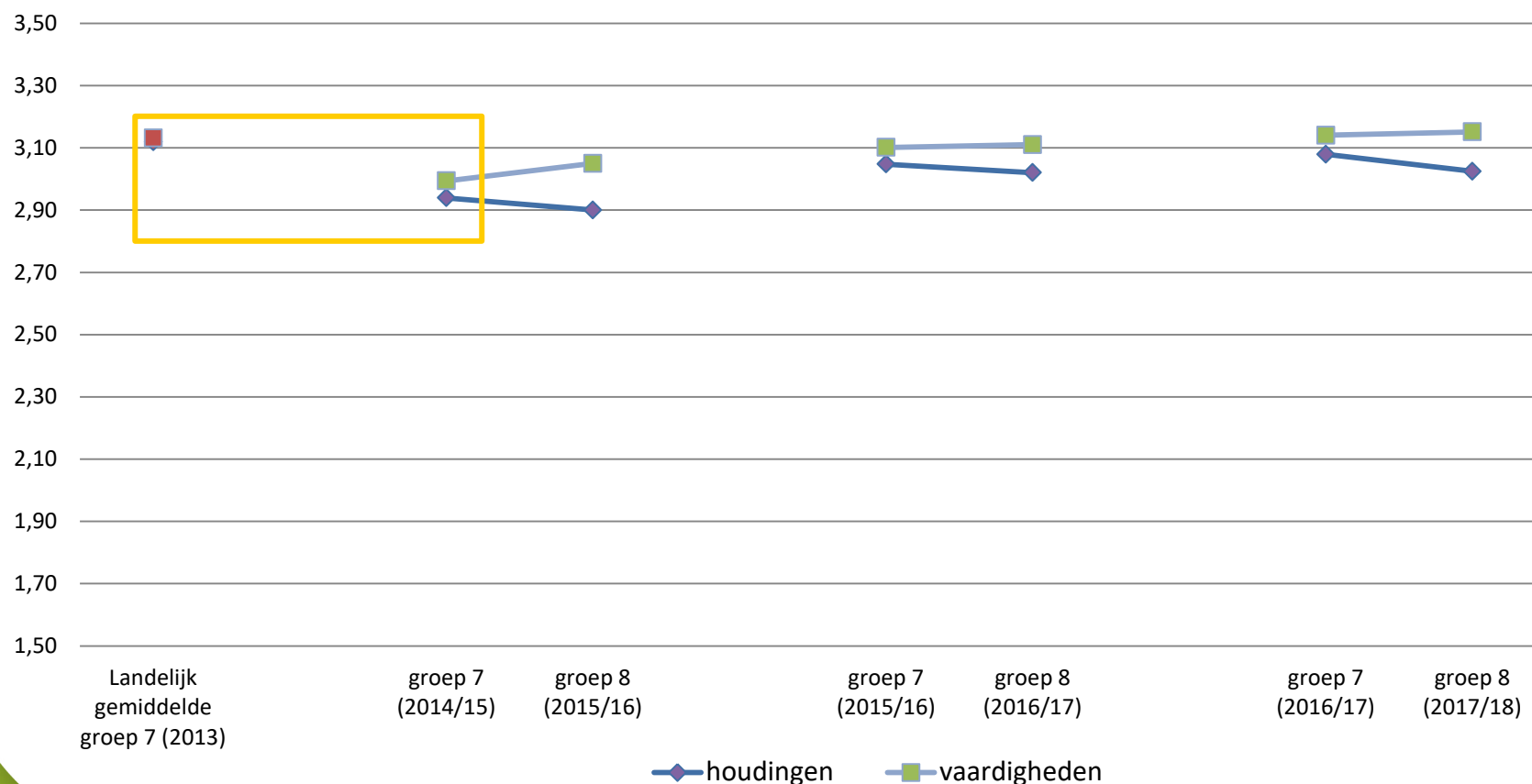
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - po

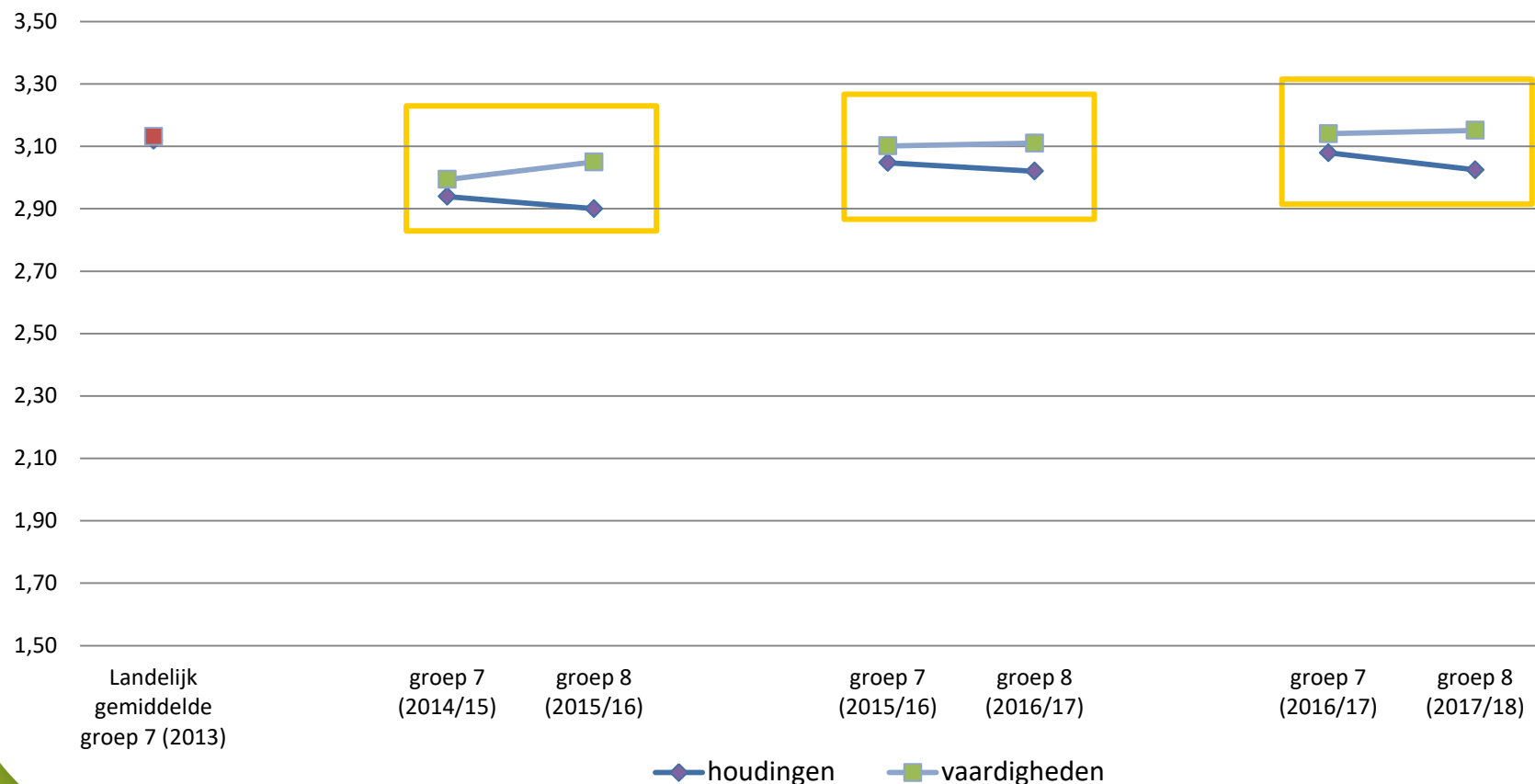
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - po

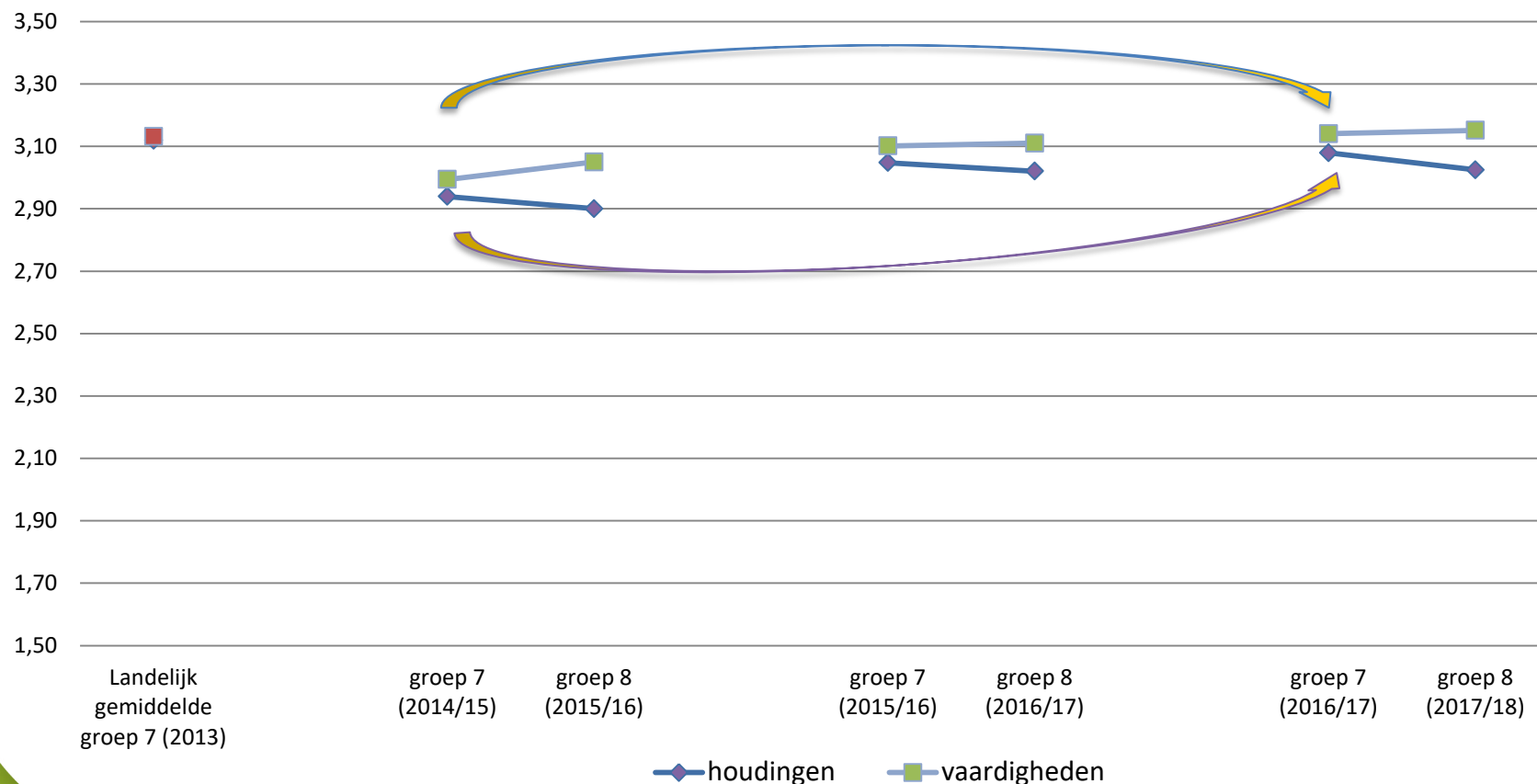
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - po

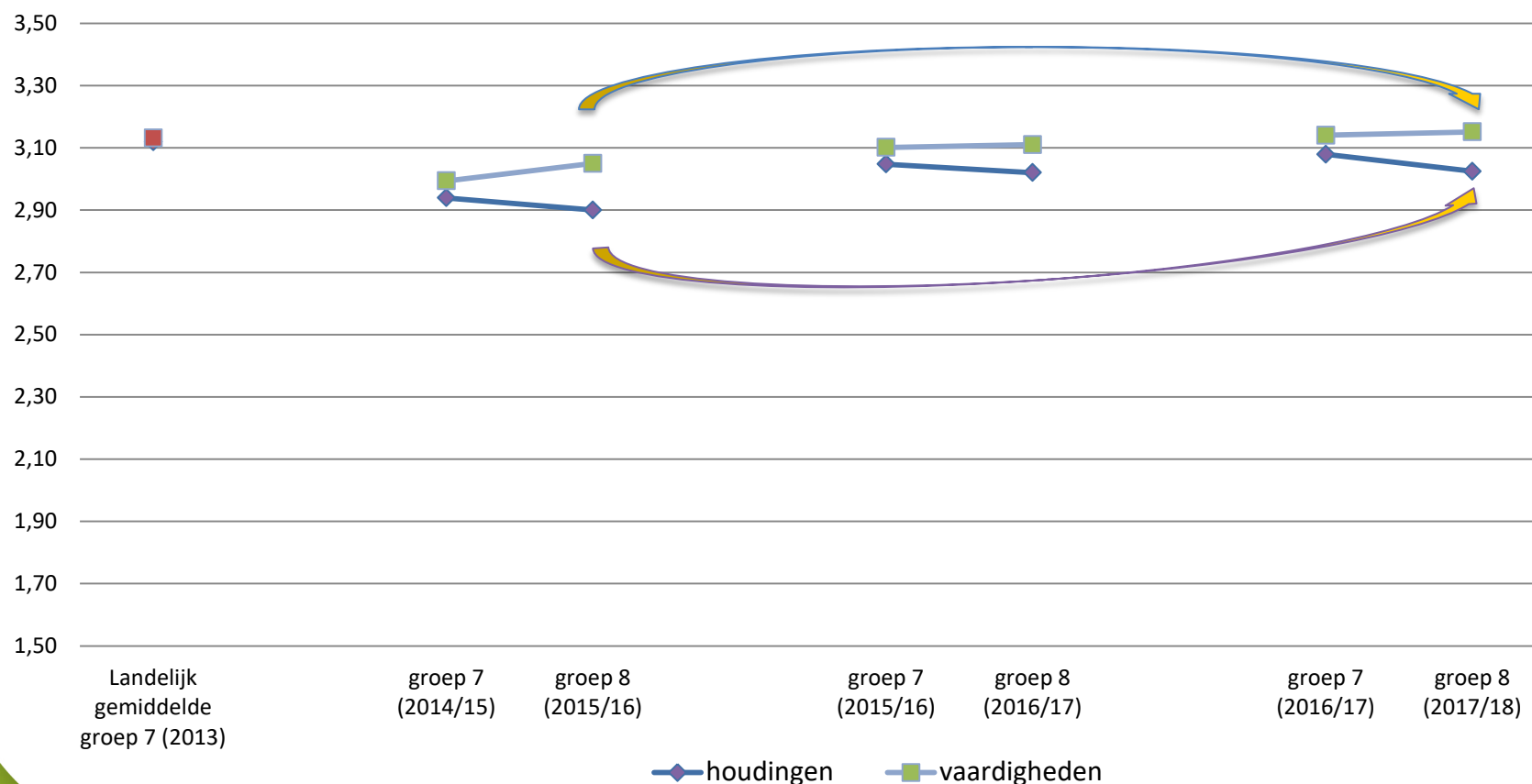
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - po

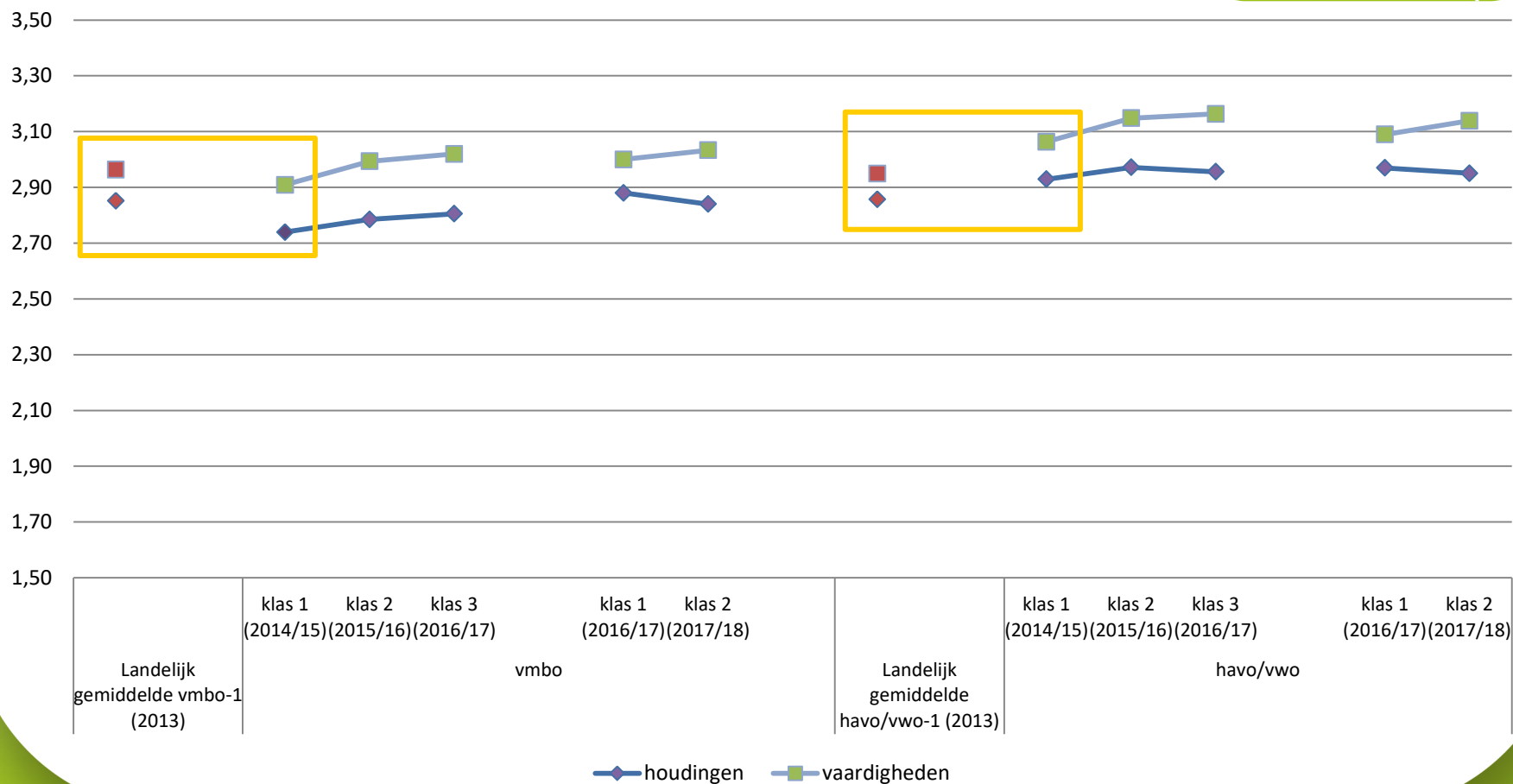
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - vo

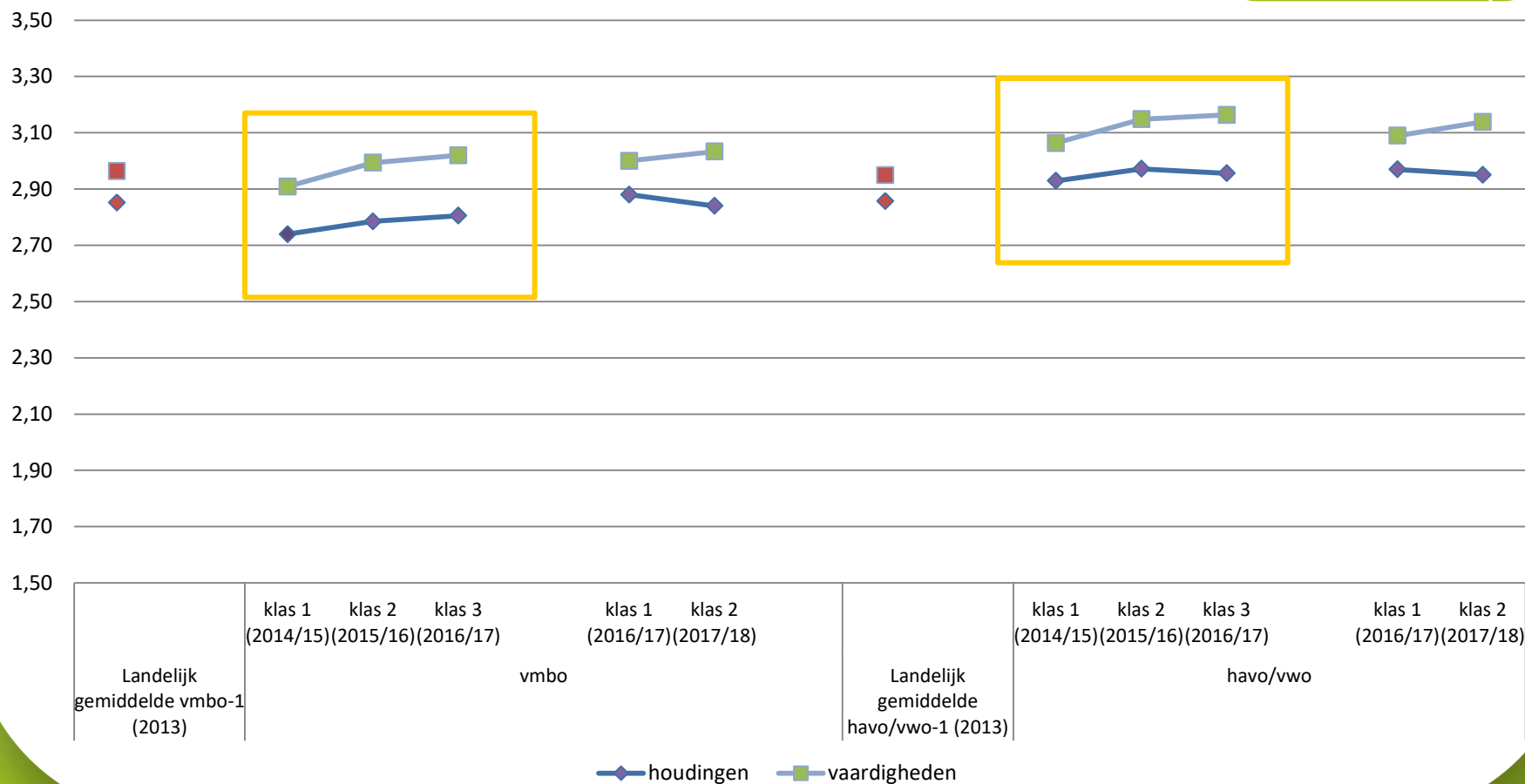
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - vo

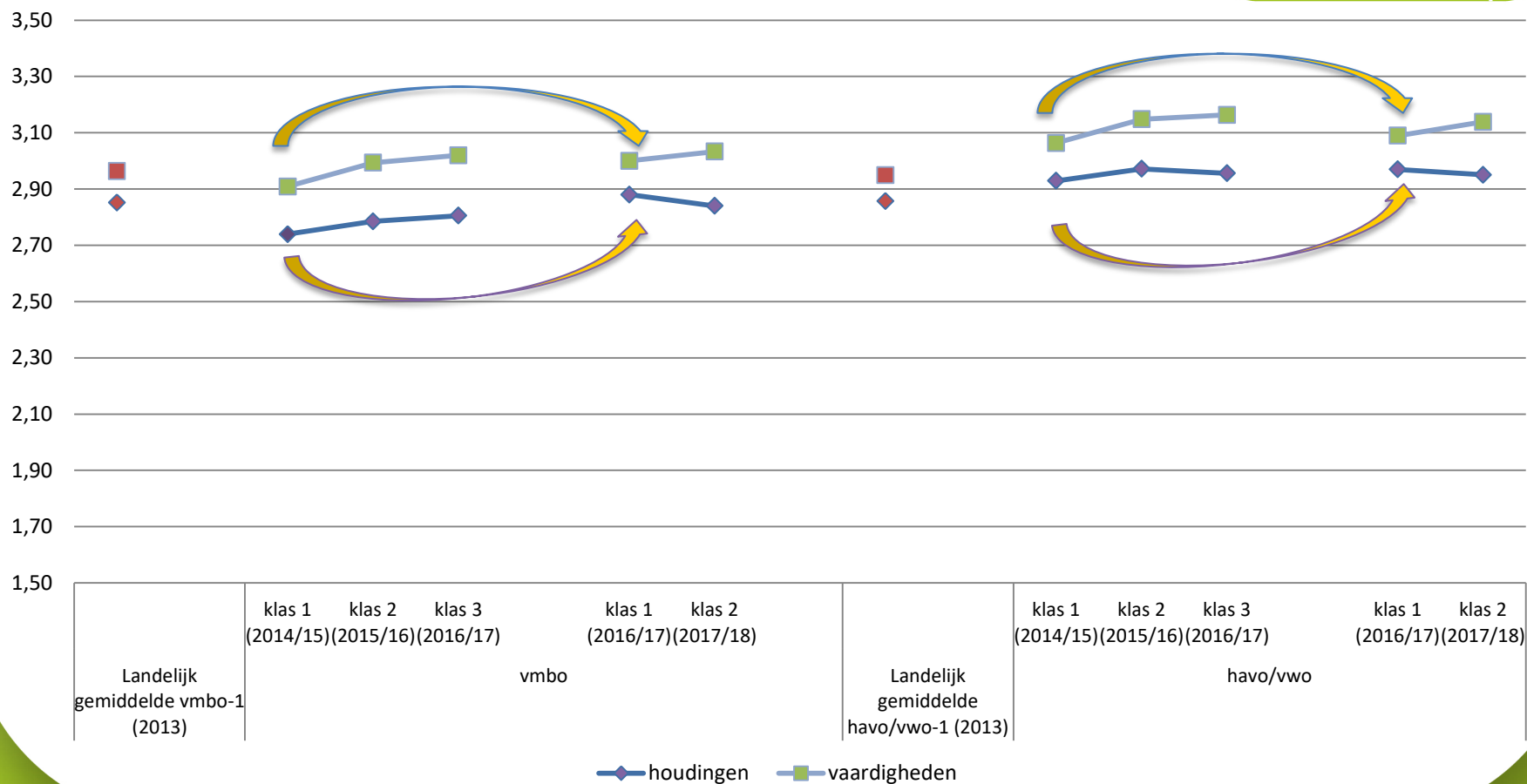
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - vo

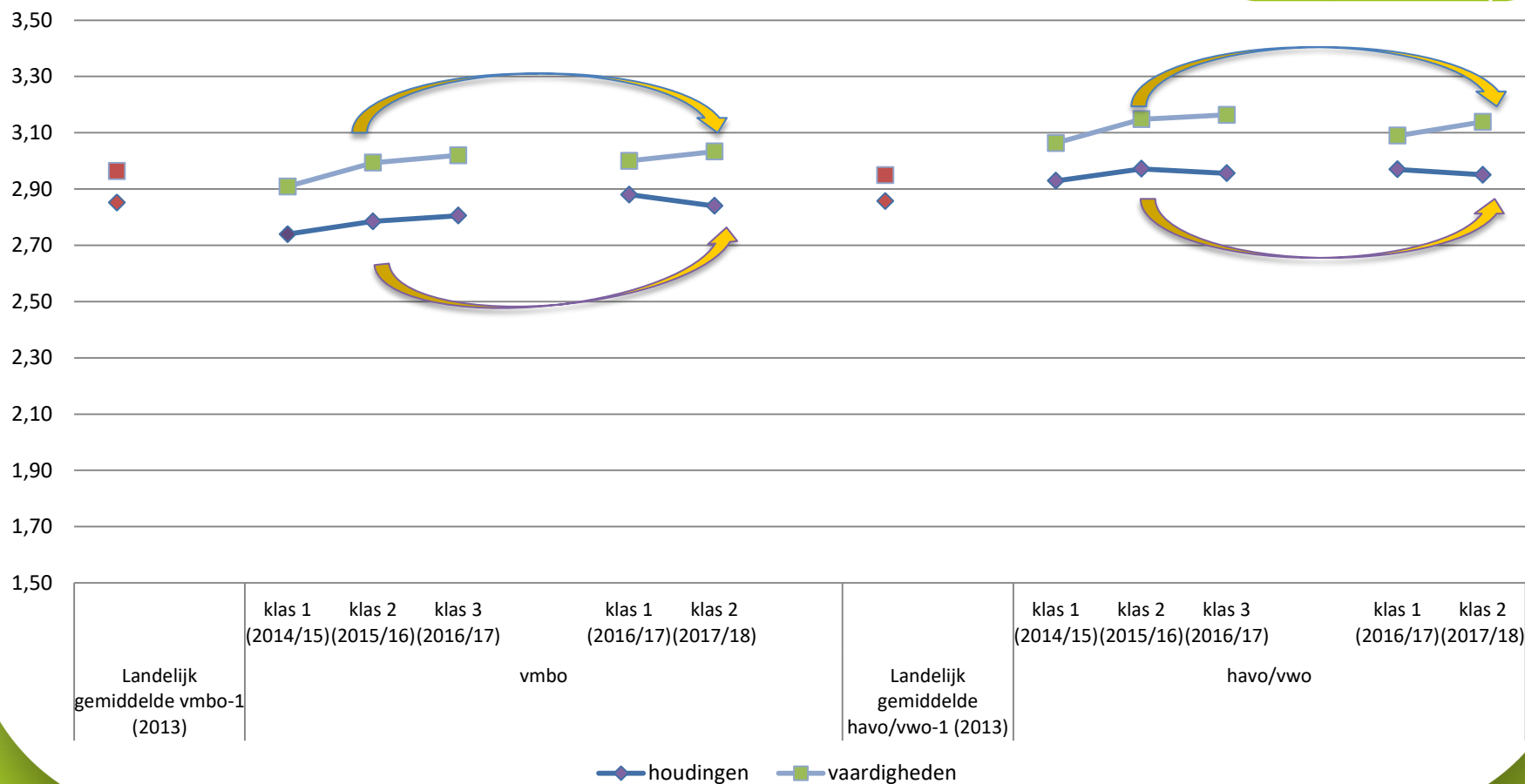
alliantie
burgerschap

Wat zijn de uitkomsten?

Houdingen en vaardigheden - vo

alliantie
burgerschap

Verschillen tussen leerlingen

alliantie
burgerschap

Meisjes **meer** burgerschapskennis, **positievere** houdingen, en **hogere inschatting** vaardigheden dan *jongens*

En: steilere groeicurve houdingen (po+vo), kennis + vaardigheden (vo)

Leerlingen met een migratie achtergrond **minder** burgerschapskennis en **positievere** houdingen dan *leerlingen zonder migratie achtergrond*

Maar: geen verschil in groeicurves

Leerlingen op het havo of vwo **meer** burgerschapskennis, **positievere** houdingen en **hogere inschatting** vaardigheden dan *leerlingen op het vmbo*

Maar: geen verschil in groeicurves

Burgerschapsonderwijs

Schooljaar 2015/16

alliantie
burgerschap

Schoolcultuur

leraar-leerling relaties; verbondenheid; klasklimaat

Schoolbeleid

aandacht voor burgerschap; concrete leerdoelen

Onderwijsaanbod

activiteiten; samenwerkingen

Ontwikkeling en hulpmiddelen

financiën; professionalisering; overleggen

Burgerschapsonderwijs

Schooljaar 2015/16

alliantie
burgerschap

po

vo

Schoolcultuur

Schoolbeleid

Onderwijsaanbod

Ontwikkeling en hulpmiddelen

Waar is dit terug te vinden?

alliantie
burgerschap

- Eindrapport Scholenpanels Burgerschap 2^e fase

<http://socialekwaliteitonderwijs.nl/>

alliantie
burgerschap

Bedankt!

Scholenpanels Burgerschap 2014-2018: De onderzoeksresultaten

Manja Coopmans & Anne Bert Dijkstra

[*scholenpanelsburgerschap@uva.nl*](mailto:scholenpanelsburgerschap@uva.nl)

Conferentie *Verder met burgerschap*

Utrecht, 6 februari 2019

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM